

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2345/2552

นายวันชัย รักษาศิลป์โจทก์ นางศรีบุญญา รักษาศิลป์จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1516

ย่อ / หลักกฎหมาย

ตามคำฟ้องของโจทก์ระบุเหตุหย่าเพียงการละทิ้งร้างกันเกินกว่าหนึ่งปีตาม ป.พ.พ. มาตรา 1516 (4) ไม่ได้ระบุถึงการสมครใจแยกกันอยู่เพราะไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปีตามมาตรา 1516 (4/2) และแม้ว่าคำฟ้องโจทก์แนบบันทึกลงแยกทางกันด้วยว่า "ศ. (จำเลย) มีความประสงค์ขอแยกทางกันอยู่กับ ว. (โจทก์) และ ว. ก็ยินยอม" ไว้ท้ายคำฟ้องก็ตาม แต่เหตุหย่าตาม 1516 (4/2) นั้น ไม่ได้มีเพียงระยะเวลาที่แยกกันอยู่เกินสามปีเท่านั้น ยังต้องมีองค์ประกอบอื่นอีกคือ ต้องเป็นเพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาด้วย ซึ่งโจทก์ไม่ได้บรรยายถึงองค์ประกอบดังกล่าวไว้ ฟ้องของโจทก์ในประเด็นนี้จึงไม่ชอบ ไม่ถือว่าคำฟ้องโจทก์มีเหตุหย่าตามบทบัญญัติในมาตรา 1516 (4/2) กรณีสมครใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปีด้วย ตามบันทึกตกลงแยกทางกันนั้นได้บันทึกถึงเหตุที่โจทก์และจำเลยต้องทำบันทึกดังกล่าว และภายหลังทำบันทึกตกลง จำเลยไม่เคยพูดเรื่องขอจดทะเบียนหย่ากับโจทก์ แต่จำเลยเคยพูดกับโจทก์ให้กลับมาอยู่กับจำเลยและบุตรอีก การบันทึกข้อความเรื่องแยกกันอยู่ดังกล่าวจึงเป็นความประสงค์อันเป็นเจตนาของโจทก์แต่ฝ่ายเดียว การที่จำเลยยอมลงลายมือชื่อในบันทึกตกลงเชื่อว่าเพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูจากโจทก์ ซึ่งโจทก์ก็ยอมรับความจริงในข้อนี้ ก็ยิ่งย่ำให้เห็นชัดแจ้งว่ามีสาระเพื่อได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ทั้งสอง กรณีจึงไม่ใช่กล่าวอ้างขึ้นมอลอยๆ การพิจารณาข้อความในบันทึกตกลงในเรื่องแยกกันอยู่จึงพิจารณาเฉพาะข้อความในเอกสารโดยไม่พิจารณาถึงเจตนาของจำเลยยอมไม่ชอบ ทั้งโจทก์ก็รับว่าโจทก์เป็นผู้ออกจากบ้านพักของจำเลยไปเอง กรณีจึงถือว่าโจทก์สมครใจแยกกันอยู่กับจำเลยฝ่ายเดียว จำเลยหาได้สมครใจแยกกันอยู่กับโจทก์แต่อย่างใดไม่ ดังนั้น จำเลยจึงไม่ได้ละทิ้งร้างโจทก์เกินกว่าหนึ่งปี อันเป็นเหตุให้โจทก์ฟ้องหย่าจำเลยได้ตามมาตรา 1516 (4) ซึ่งการไม่ให้โจทก์หย่าขาดจากจำเลยนี้ก็ได้ขัดแย้งกับข้อยุติเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดู กรณีจึงไม่มีเหตุหย่าตามมาตรา 1516 (4) สิทธิในการได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูเป็นสิทธิเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่จะได้รับ

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้บังคับจำเลยหย่าขาดจากโจทก์ทันที และให้บุตรทั้งสองอยู่ในความปกครองของโจทก์เพียงฝ่ายเดียว หรือโดยปกครองร่วมกันกับจำเลย จำเลยให้การและฟ้องแย้ง ขอให้ยกฟ้อง และขอให้บังคับโจทก์ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูที่ค้างชำระอัตราเดือนละ 2,500 บาท ตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน 2540 จนถึงวันที่ยื่นคำให้การและฟ้องแย้งเป็นเวลา 3 ปี 3 เดือน เป็นเงิน 97,500 บาท และค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรและจำเลยในฐานะภริยาตามข้อตกลง อัตราเดือนละ 7,500 บาท และเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ 10 ของเงินเดือนที่โจทก์ได้รับเพิ่มขึ้นในแต่ละเดือนนับแต่วันยื่นคำให้การและฟ้องแย้งเป็นต้นไปจนกว่าบุตรทั้งสองจะบรรลุนิติภาวะ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลบุตรตลอดจนค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุตรผู้เยาว์ในอัตราเดือนละ

3,000 บาท นับแต่วันที่จำเลยได้ยื่นคำให้การและฟ้องแย้งจนกว่าบุตรทั้งสองจะบรรลุนิติภาวะ และให้โจทก์ใช้ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีของต้นเงิน 97,500 บาท นับแต่วันที่ยื่นคำให้การและฟ้องแย้งจนกว่าโจทก์จะชำระเสร็จแก่จำเลย และขอให้เพิกถอนอำนาจปกครองบุตรทั้งสองของโจทก์โดยให้อำนาจปกครองบุตรทั้งสองอยู่ในความปกครองของจำเลยฝ่ายเดียว โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้ง ขอให้ยกฟ้องแย้ง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์และจำเลยหย่าขาดจากกัน ให้โจทก์จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรทั้งสองเดือนละ 7,500 บาท นับแต่เดือนธันวาคม 2545 เป็นต้นไป และเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ 10 ของเงินเดือนที่โจทก์ได้รับเพิ่มขึ้นในแต่ละเดือนนับแต่เดือนธันวาคม 2545 จนกว่าบุตรทั้งสองจะบรรลุนิติภาวะให้โจทก์ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรทั้งสองในส่วนที่ขาด 160,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน 160,000 บาท นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (19 พฤศจิกายน 2545) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่จำเลย ให้เด็กชายชาญศักดิ์ และเด็กหญิงศิริณภวอยู่ในความปกครองของจำเลยฝ่ายเดียว ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความทั้งสองฝ่ายให้เป็นพับ ค่าขออื่นตามฟ้องและฟ้องแย้งให้ยก จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 6 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษาแก้เป็นว่าให้ยกฟ้องโจทก์เฉพาะข้อที่ขอหย่าจำเลย ให้โจทก์ชำระค่าฤชาธรรมเนียมแทนจำเลยในชั้นอุทธรณ์ โดยกำหนดค่าทนายความ 3,000 บาท นอกจากนี้แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "...พิเคราะห์แล้ว สำหรับประเด็นเรื่องฟ้องหย่านี้ จำเลยได้แก้ฎีกาด้วยว่า โจทก์ฟ้องโดยอาศัยเหตุหย่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1516 (4) "จงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี" มิได้อ้างเหตุหย่าตามมาตรา 1516 (4/2) "สมัครงใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี" ฎีกาของโจทก์ที่อ้างเหตุการณ์แยกกันอยู่เกินสามปีจึงเป็นการฎีกานอกคำฟ้อง โจทก์ย่อมไม่อาจขอให้ศาลฎีกาบังคับให้โจทก์จำเลยหย่ากันตามมาตรา 1516 (4/2) ได้นั้น ศาลฎีกาเห็นว่าควรหยิบยกขึ้นมาวินิจฉัยเป็นข้อแรกว่า เหตุหย่าที่โจทก์กำหนดในฟ้องมีเพียงกรณีตามมาตรา 1516 (4) เพียงประการเดียว หรือสองประการตามมาตรา 1516 (4) และมาตรา 1516 (4/2) เห็นว่า ตามคำฟ้องของโจทก์ระบุหย่าเพียงการละทิ้งร้างกันเกินกว่าหนึ่งปี ไม่ได้ระบุถึงการสมัครงใจแยกกันอยู่เพราะไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี และแม้ว่าคำฟ้องโจทก์แนบข้อตกลงฉบับลงวันที่ 8 เมษายน 2540 เอกสารหมายเลข จ.3 ที่ระบุไว้ในข้อ 1 ถึงข้อตกลงแยกทางกันด้วยว่า "...นางศรีณภว (จำเลย) ...มีความประสงค์ขอแยกทางกันอยู่กับนายวันชัย (โจทก์) และนายวันชัยก็ยินยอม" ไว้ท้ายคำฟ้องก็ตาม แต่เหตุหย่าตาม 1516 (4/2) นั้น ไม่ได้มีเพียงระยะเวลาที่แยกกันอยู่เกินสามปีเท่านั้น ยังต้องมีองค์ประกอบอื่นอีก คือ ต้องเป็นเพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาด้วย ซึ่งโจทก์ไม่ได้บรรยายถึงองค์ประกอบดังกล่าวไว้ ฟ้องของโจทก์ในประเด็นนี้จึงไม่ชอบ ไม่ถือว่าคำฟ้องโจทก์มีเหตุหย่าตามบทบัญญัติในมาตรา 1516 (4/2) กรณีสมัครงใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปีด้วยที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 6 รับวินิจฉัยเหตุหย่าตามมาตรา 1516 (4/2) ดังกล่าว ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ดังนั้นเหตุหย่าที่จะต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์จึงมีเพียงประเด็นเดียวคือ เหตุหย่าตามมาตรา 1516 (4) กรณีจงใจละทิ้งร้างเกินหนึ่งปีเท่านั้น คำแก้ฎีกาของจำเลยฟังขึ้น ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยฎีกาของโจทก์ที่ว่าโจทก์กับจำเลยได้สมัครงใจแยกกันอยู่เป็นเวลาสามปีก่อนฟ้อง สำหรับเหตุหย่าเนื่องจากจงใจละทิ้งร้างเกินหนึ่งปีนี้ โจทก์ฎีกาว่าตามบันทึกตกลงฉบับวันที่ 8 เมษายน 2540 เอกสารหมายเลข จ.3 กำหนดไว้ในข้อ 1 ด้วยว่าจำเลยมีความประสงค์ขอแยกทางกันอยู่กับโจทก์และโจทก์ก็ยินยอม ซึ่งเป็นข้อความที่

ชัดแจ้ง ไม่จำเป็นต้องมีการตีความใดๆ ว่า จำเลยไม่มีความประสงค์จะแยกทางกับโจทก์นั้น เห็นว่า ตามบันทึกตกลงเอกสารหมาย จ.3 นั้นได้บันทึกถึงเหตุที่โจทก์และจำเลยต้องทำบันทึกดังกล่าวที่ สถานีตำรวจภูธรอำเภอบ้านตากไว้ เนื่องจากโจทก์ไปมีความสัมพันธ์กับนางสาวอภิญญา ซึ่งต่อมาก็เป็นภรรยาอีกคนหนึ่งของโจทก์และมีบุตรด้วยกันกับโจทก์ 1 คน โจทก์เบิกความยอมรับว่า ระหว่างที่โจทก์กับจำเลยอยู่กินเป็นสามีภริยากันนั้น จำเลยไม่เคยประพฤติตนเสื่อมเสียเกี่ยวกับ เรื่องชู้สาวหรือทำให้โจทก์เสื่อมเสียเกี่ยวกับหน้าที่การงาน จึงไม่มีเหตุที่จำเลยจะต้องแยกทางกับ โจทก์ อันจะเป็นเหตุให้จำเลยต้องดูแลบุตรทั้งสองแต่ลำพัง ซึ่งเป็นภาระที่หนักหน่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุตรสาวคนเล็ก อายุ 9 ปี ก็เจ็บป่วยจนต้องเปลี่ยนตบต้องเดินทางมาพบแพทย์ที่ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร ทุก 2 เดือนเพื่อเฝ้าระวังการติดเชื้อและตรวจ ภูมิคุ้มกันตลอดชีวิต ส่วนบุตรคนโตก็มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน กลับบ้านดึกและติดเกม ซึ่งก็เจอสม กับคำเบิกความของโจทก์ตอบนายจำเลยถามค้านว่า ภายหลังทำเอกสารหมาย จ.3 จำเลยไม่เคย พุดเรื่องขอจดทะเบียนหย่ากับโจทก์ แต่จำเลยเคยพุดกับโจทก์ให้กลับมาอยู่กับจำเลยและบุตรอีก การบันทึกข้อความเรื่องแยกกันอยู่ดังกล่าวจึงเป็นความประสงค์อันเป็นเจตนาของโจทก์แต่ฝ่าย เดียว การที่จำเลยยอมลงลายมือชื่อในบันทึกตกลงเอกสารหมาย จ.3 เชื่อว่าเป็นเพราะเกรงว่าจะไม่ ได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูจากโจทก์จริงตามที่จำเลยนำสืบดังเหตุผลที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 ได้วินิจฉัยไว้ จึงชอบแล้ว ซึ่งโจทก์ก็ยอมรับความจริงในข้อนี้ โดยเบิกความว่า จำเลยทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ ธุรการอยู่ที่การประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดตาก มีรายได้ประมาณ 6,000 บาท ถึง 7,000 บาท ต่อ เดือนแต่ค่าใช้จ่ายในครอบครัวนั้นตกเดือนละไม่ต่ำกว่า 8,000 บาท ลำพังแต่รายได้ของจำเลย เพียงฝ่ายเดียว ย่อมไม่เพียงพอในการดูแลตนเองและบุตรผู้เยาว์ทั้งสอง การที่จำเลยยอมลงชื่อใน บันทึกตกลงเอกสารหมาย จ. 3 ดังกล่าวแม้ว่าจะตกลงกันเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูกันมาก่อนดังที่ โจทก์ฎีกา ก็ยังย่ำให้เห็นชัดแจ้งว่ามีสาระเพื่อได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ทั้งสอง กรณีจึงไม่ ใช่ว่าอ้างขึ้นมอลอยๆ ดังที่โจทก์ฎีกา การพิจารณาข้อความในบันทึกตกลงเอกสารหมาย จ.3 ใน เรื่องแยกกันอยู่ จึงพิจารณาเฉพาะข้อความในเอกสารโดยไม่พิจารณาถึงเจตนาของจำเลยดังที่ โจทก์ฎีกาย่อมไม่ชอบ ทั้งโจทก์ก็รับว่าโจทก์เป็นผู้ออกจากบ้านพักของจำเลยไปเอง กรณีจึงถือว่า โจทก์สมัครใจแยกกันอยู่กับจำเลยฝ่ายเดียว จำเลยหาได้สมัครใจแยกกันอยู่กับโจทก์แต่อย่างใดไม่ ดังนั้น จำเลยจึงไม่ได้ละทิ้งร้างโจทก์เกินกว่าหนึ่งปี อันจะเป็นเหตุให้โจทก์ฟ้องหย่าจำเลยได้ตาม มาตรา 1516 (4) ซึ่งการไม่ให้โจทก์หย่าขาดจากจำเลยนี้ก็ได้ขัดแย้งกับข้อยุติเรื่องค่าอุปการะ เลี้ยงดู ซึ่งโจทก์ต้องชำระตามคำพิพากษาศาลล่าง คดีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยฎีกาข้ออื่นของโจทก์ เพราะ ไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป กรณีจึงไม่มีเหตุหย่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1516 (4) คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 6 ชอบแล้ว ฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง สิทธิในการ ได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูเป็นสิทธิเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่จะได้รับ การที่ศาลล่างทั้งสอง พิพากษาให้โจทก์จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรทั้งสองรวมกันมาเป็นการไม่ถูกต้อง ศาลฎีกา เห็นสมควรแก้ไข" พิพากษาแก้เป็นว่า ให้โจทก์จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูเด็กชายชาญศักดิ์ และ เด็กหญิงศิริณภา คนละ 3,750 บาท นับแต่เดือนธันวาคม 2545 เป็นต้นไป และเงินเพิ่มใน อัตราร้อยละ 10 ของเงินเดือนที่โจทก์ได้รับเพิ่มขึ้นในแต่ละเดือนนับแต่เดือนธันวาคม 2545 จนกว่าเด็กชายชาญศักดิ์จะบรรลุนิติภาวะ จากนั้นให้จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูเด็กหญิงศิริณภาเป็นเงิน 7,500 บาท นับแต่เดือนที่เด็กชายชาญศักดิ์บรรลุนิติภาวะเป็นต้นไป และเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ 10 ของเงินเดือนที่โจทก์ได้รับเพิ่มขึ้นในแต่ละเดือนนับแต่เดือนที่เด็กชายชาญศักดิ์บรรลุนิติภาวะ

นอกจากที่แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 6 ให้โจทก์ชำระค่าฤชาธรรมเนียมชั้น
ฎีกาแทนจำเลย โดยกำหนดค่าทนายความ 3,000 บาท

องค์คณะ

นพวรรณ อินทร์ทรัพย์ · สุรัชย์ เอื้ออารีตระกูล · วิชา มั่นสกุล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/2345/2552>